

Eo inde profligato, varios habuit Regulos, *Corregios, Scaligeros, Atestinos, Vicecomites, Galeatios, Sfortias*, Gallos denique, quibuscum sæpe de Urbis dominatu certavit *Pontifex Romanus*, qui ope & auxilio Caroli V. Imperatoris, Gallis tota Italia pulsis, rerum solus deinceps in urbe potius est. Hodie suos habet *Duces*, quorum primus a P. M. institutus est *Petrus Aloysius Farnesius* Pauli III P. M. filius, quo crudeliter intra biennium caeso, subrogatus est *Octavius* filius, ejque defuncto *Alexander*, Belgicæ Gubernator; cui mortuo successit ante aliquot annos Filius. Ceterum *Parma*, Strab. Ptol. in Aemelia via, quinque ab Apennino P. M. Nomen illi ab Amne *Parma*: ex aliorum mente, quod *Parmam*, hoc est, breve scutum referat. Aedificiis est splendida, plateis ornata rectis largisque; rebus ad vitam necessariis adfluens: Incolarum nobilitate, civiumque frequentia celebris situ est admodum plano: Cælo summe salubri: adeo ut Plin. *Parmensis* tradat, tres quidem annos cxx, duos vero cxxx vixisse. Eam neque hyems, neque æstans adfligit. Castrum habet munitissimum, Principum & inlustrium Familiarum Palatia non pauca. In foro satis amplo, Fons pulcherrimus: & Templum ad imitationem S P. Romani exstructum: Campana tribus imposita columnis: Turris persimilis Bononiensi, Separatur ab suis Suburbis fluvio cognomine, Episcopatus floret titulo. Incolæ venusti, nobiles, Martii, animosi, genio ingenioque præstantes. *Ducem* cum *Parma* habet vetusta & nobilis civitas *Placentia*; Ptol. aliisque Πλακεντία, vulgo *Piacenza*. Iuxta Padum, a quo distat circiter M. P. jacet, loco peramœno; agrorum bonitate, Civiumque claritate superbiens. Muri novi sunt: Propugnacula ampla, Munitiones insignes. Episcopatus gaudet titulo. Gymnasium habet omnium disciplinarum. Urbis ager Vini, Olei, Frumenti, omnisque generis Fructuum fertilissimus est, propter copiam aquarum; multos habens fontes, fluvios, rivulos, pascuis irrigandis facientes.

Mantuxæ Ducatus.

Ducatus *Mantua* nomen habet ab urbe *Mantua*. Huius Imperium primum fuit penes *Tuscos*, Urbis *Regio*. *Dauctores*: hinc penes *Gallos Cenomanos*: post quos *Romani* rerum ibi sunt potiti. Maximam sub Triumviratu cladem tulit. Quam enim *Cremona* victoribus diripienda esset concessa, propter vicinitatem *Imperium majorem*. *maniam* Agri sui partem amisit. Hinc *Virgilius*, *Mantua veb misera nimium vicina Cremona*. Successerunt Romanis *Gothi, & Langhardi*: quibus profligatis. Urbs ad Imperatorum potestatem est retracta, earumque labante, in libertatem se cum multis aliis vindicavit, quam obtinuit, donec ab *Othone II.* Imp. *Theodobaldo* Comiti Canossano donaretur. Subrogatus illi *Bonifacius* Filius; eique sine mascula prole defuncto *Beatrice* conjux, cum *Mathilde* filia, quæ Mantuam summopere ampliavit. *Urbis Mantua*, Strab. & Ptol. hodie *Mantua*. Initium Urbis ponunt varii varie. Quidquid sit, antiquissima ipsi est origo. Posita est in medio Paludum, quas *Mincius*, ex Lacu *Benaco* egressus, creat, nec nisi Pontibus, qui eximii admodum, aditur: hinc ob naturam loci munitissimis Italix concensenda. Ampla est, & magnifice publicis privatisque ædificiis ornata, rectisque plateis decora.